СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 183. Джерзі Сіти, Н. Дж., середа, 9-го серпня 1939. No. 183. Jersey City, N. J., Wednesday, August 9, 1939. VOL. XLVII

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ЧЕТВЕРТИЙ ЗДВИГ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ У НЮ ДЖЕРЗІ

ЛИНДЕН (Ню Джерзі). — Півтретя тисячі осіб взяли участь у Четвертім Здвизі Українських Націоналістів, що його влаштовано тут заходом Української Стейтової Організації та Окружної Управи ОДВУ в стейті Ню Джерзі в неділю, 6. серпня.

В програму свята входили: промови представників ріжних українських орґанізацій, виступи хорів, пописи танцюристів, тощо. Програмою свята проводив голова Української Стейтової Організації, п. Володимир Буката, який зясував ціль свята, як також представляв публиці його точки.

Промови виголосили: Микола Муращко, предсідник У.Н. Союзу; М. Леськів, головний орґанізатор ОДВУ; пані С. Галичин, голова УЗХ-ОДВУ; панна О. Задорецька, голова МУН; о. д-р В. Клодницький від української православної автокефальної церкви; о. Ялечко від української православної церкви; проповідник Стандрет від української презбитерської громади в Нюарку, Н. Дж.; адв. М. Пізнак з Ню Йорку. Всі промовці підчеркували правильність українського націоналістичного руху та опрокидували напади деяких українських орґанів в Америці на цей рух.

Виступали хори: української православної церкви з Байону, Н. Дж., під управою п. Й. Букати та української презвитерської церкви під проводом п. Ю. Кириченка. Виступали теж танцюристи, молоді хлопці й дівчата з Джерзі сіти, Н. Дж.

Чистий дохід свята призначений на визвольну боротьбу.

РУЗВЕЛТ ПРИПИСУЄ СОБІ ПЕРЕМОГУ В СУДОВІЙ СПРАВІ.

ВАШИНҐТОН. — При нагоді підписування так званого законопроєкту про судового проктора президент Рузвелт видав заяву, що, не зважаючи на відкинення конґресом його проєкту реформи Найвищого Суду Злучених Держав, перемога всетаки остаточно лишилася при президенті, бо суди мусіли приняти ліберальне становище до вирішування ним справ.

Доказ ліберальности суду бачить президент у нападах на суд з боку консервативного заряду Американської Адвокатської Палати. Президент натякував на заяву Френка Гогена, предсідника цієї Палати, що, мовляв, суди перестали боронити свободи громадян в Америці та що громадяни мусять ждати такої оборони від законодатних тіл.

УРЯД МУСИТЬ ДАТИ ДОПОМОГУ ПРОТИ ПОСУХИ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральне бюро поступу рільництва проголосило, що посуха в північно-східній частині Злучених Держав дійшла до того, що федеральний уряд мусить дати фармерам допомогу. Уряд задумує дати насіння на нове засіяння пасовиск травою.

Рятункову акцію вже почато в північній частині стейту Ню Йорк.

КОРАБЕЛЬ УДАРИВ ОБ ЛЕДОВУ ГОРУ.

БОСТОН. — Серед сильної мраки, що залягла море вчасним ранком, зударився канадійський вантажний корабель „Бівергил" з ледовою горою. На його щастя, ударився легко. Ушкоджень поважних не має і міг поплисти до Лондону, порту свого призначення, власними силами.

Подія трапилася недалеко місця, де 14. квітня 1912. року ударився з ледовою горою „Тайтаник" і затонув з 1,517 людьми.

УРЯД ПРОТИ „ЛАНЦЮХА" ФІЛЬМОВИХ ТЕАТРІВ.

БОФАЛО (Ню Йорк). — Федеральний уряд вніс проти „ланцюха" фільмових театрів Шайна позов за нарушення противтростового закону, себто за створення монополю в цьому промислі.

Уряд добивається позвом розвязання „ланцюха" й привернення умовин свобідної конкуренції.

БЛИЗЬКО МІЛЬОНА ФЕДЕРАЛЬНИХ РОБІТНИКІВ.

ВАШИНҐТОН. — Комісія цивільної служби подає, що в червні федеральний уряд давав роботу 925,260 робітникам. Є це найбільше число таких робітників в історії краю.

ЛУІЗІЯНСЬКИЙ СКАНДАЛ ПОШИРЮЄТЬСЯ.

НЮ ОРЛІЕНС. — Велика лава присяжних суддів федерального суду постановила поставити на суд за звязок з нафтовим скандалом Ричарда Ліча, бувшого стейтового губернатора; Сімура Вайса, політичного лідера; Фрімена Берфорда, нафтяра; і нафтове підприємство „Іст Тексас Ріфайнинґ Ко." Уряд закидує обвинуваченим обманювання федерального уряду при плаченні податків на велику суму.

КУПУЮТЬ „ЗДЕҐЕНЕРОВАНУ" ШТУКУ.

НЮ ЙОРК. — Музей Модерної Штуки закупив пять відомих образів і різьб, що належать до колекції „здеґенерованої" штуки, викиненої націстичним урядом з німецьких музеїв.

ГЕРОЙСЬКА МЕДАЛЯ.

Губернатор стейту Мейн надав 12-літньому Донові Фендлерові, що загубився в лісі й прожив 8 днів, медалю героя.

ПРИЛЕТІВ АНГЛІЙСЬКИЙ ПОЧТОВИЙ ЛІТАК.

В суботу коло пів до 10. години вечором прилетів до Порту Вашингтон, Лонг Айленд, великий англійський літак „Карібу", що належить до англійського летничого товариства „Імпіріел Ервейс", перелетівши з Савтгемптону в Англії до Злучених Держав згідно з первісним пляном за 36 годин 40 мінут. Він летів на Ірляндію, Нову Фунляндію й Монтреаль. Він мав на собі великий ладунок почти. Його перелет відкрив правильну лінію повітряної комунікації між Англією й Америкою.

АВТО ВБИЛО ПОСАДНИКА МІСТА.

Як посадник міста Форт Лі, Ню Джерзі, Артур Кервієн, що від 27 літ мав у місті ріжні уряди, переходив у ночі через вулицю, на нього наїхало авто й убило його на місці. Візник авта каже, що він через пітьму не побачив людини.

КУРСИ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ НІМЕЦЬКИХ ВОЯКІВ.

Польська преса повідомляє з Берліну, що начальна команда збройних сил Німеччини ввела в армії обовязкове навчання чужих мов з доручення канц. Гітлера. До цієї акції притягнено „професійну групу знавців чужих мов". Характеристичне, що в останньому часі, крім навчання західних мов та польської мови, введено обовязкове навчання української мови, московської і білоруської. У звязку з тим переводять реєстрацію всіх, які знають чужі мови. Вони мусять обовязково зголоситися в реєстраційному бюрі при Курфірстендам 86 і там їх відповідно сеґреґують по іспитах. Це — як на теперішне положення та політику Німеччини — незвичайно багатомовний розпорядок німецької військової влади, трактують військові чинники як „дуже пильний".

НОВА ЦЕРКВА НА ПРЯШІВЩИНІ.

Дня 14. травня ц. р. відбулося посвячення нової дерев'яної церкви в селі Нижні Комарники на українській Пряшівщині. Село Нижні Комарники лежить коло дуклянського просмику по той бік Карпат, у межах сучасної Словаччини і заселене нашими свідомими лемками. Церкву посвятив пряшівський єпископ Гойдич при асисті багатьох священиків і при здвизі численних вірних. Проєктував і доглядав за виконанням будови архітект Володимир Січинський. Церква великого розміру, трьохзрубна, з трьома банями — в типових формах українського стилю. Задяки особливим конструкціям, що їх уперше вжито в модерному дерев'яному будівництві, в середині церкви досягнено великого, вільного простору з ясним і рівномірним освітленням. Подробиці будови, як вікна, двері, піддаша, різьба, ковані хрести виконані в народних, але змодернізованих формах. Церкву будовано цілий рік при дуже неприятливих обставинах. Велику заслугу в повстанні будови має місцевий парох о. Федір Пришляк. Церква побудована завдяки великій жертвенности місцевих селян, без німецьких державних субвенцій чи інших допомог. Жертви складала також місцева свідома частина інтеліґенції.

ПОВІСИВ СВОГО СУПЕРНИКА НА ПЛАТВІ.

В Яслиськах, пов. Городок, селяни Василь Куриницький стрінув у своїй хаті 34-літнього Андрія Жеребецького на любовних сходинах зо своєю жінкою. Схвильований чоловік схопив свого суперника і повісив його на платві в сінях. Жеребецький був би згинув, якби не його любка Куриницька, яка відрізала шнур. Жеребецького відвезли у важкому стані до шпиталю. Поліція арештувала Куриницького за намагане вбивство.

ДАЛІ ЗРИВАЮТЬ УКРАЇНСЬКІ ВИВІСКИ.

В ночі з 2. на 3. червня невідомі особи позривали українські вивіски: крамниці „Маслосоюзу" в Татарові (вже другий раз) та Окружного Союзу Кооператив у Станиславові. Невідомі напасники позривали навіть українські вивіски з крамниці одного поляка у Станиславові недалеко ОКС.

ПОБИЛИ „СТШЕЛЬЦА".

В селі Білоголовах, зборівського повіту, невідомі напасники важко побили члена „Звйонзку Стшелецкеґо". Поліція арештувала 3 молодих українців та відставила їх до садової тюрми.

„ЧУДЕСНА ДИТИНА" КАНДИДАТОМ ДО АКАДЕМІЇ.

Серед сьогочасних французьких письменників можна вважати „чудесною дитиною" Сашу Ґітрі, що хоч уже має поза 50 років, але своєю молодістю, простотою та невтомними вигадками заповнює репертуари театрів, кін і ріжні видавництва. Автор понад 100 пєс, міліонер, щасливо одружений третій чи четвертий раз, він захотів ще останнього: лаврового вінка. Академія Ґонкурів задумується, чи не вибрати його тепер на вільне місце. „Ґонкури" хотіли цю почесть віддати передовсім Андре Жідові — одному з найбільших сучасних письменників і найбільш „незалежних". Але Жід відмовився; не хотів справжньої Академії „безсмертних", французької, то тим більше не хоче її малої суперниці „Ґонкурівської". З Сашею Ґітрі виходов тільки малий клопіт: один із найбільше примхуватих „Ґонкурів", письменник Люсієн Декав заявив, що коли його переголосують і приймуть Сашу, тоді він покине свій фотель.

З ПОЛЬСЬКОГО ЛІТЕРАТУРНОГО РУХУ.

З останньої статистики польських видавництв варт вибрати такі дані. У р. 1924 появилось у Польщі 5,140 книжок, у 1925 р. — 5,696, у 1927 р. — 7,405, у 1928 р. — 6,846 у 1929 р. — 6,327, у 1930 — 5,677, у 1931 р. — 5,657, у 1932 р. — 5,399, у 1933 р. — 5,691, у 1934 р. — 6,683, у 1935 р. — 7,460, у 1936 р. — 7,968, у 1937 р. — 8,006. З того всього тільки 20 відсотків належить до красного письменства (белетристики). Наукових книжок друкують пересічно у 400 примірниках, повістей у 2,000. Від 1930 р. висота накладу рахує тільки на численні бібліотеки, які розкуповують наклад. В Англії з загальної суми книжок літературні твори (белетристичні) займають 45 проц., у Франції 34 проц., у Мадярщині 35 проц. Тоді, коли нові видання творів займають в Англії 45 проц., у Польщі всього 0.06 проц. З загальної белетристики 25 проц. займають у Польщі переклади, в Англії є їх 3 проц., у Франції 5 проц. У 1937 р. з польської мови перекладали на французьку 8 книжок, англійською 4, італійською 5, німецькою 6, російською 10, чеською 26, українською і лотиською по одній.

ДОВКОЛА СПРАВИ ДАНЦІҐУ

ДАНЦІҐ. — Данціґський сенат приняв пропозицію польського уряду, щоб відновити переговори в цілі полагодження митної війни між Данціґом і Польщею. Ця „війна" вибухла внаслідок того, що Польща відмовилась приймати з Данціґу марґарину і оселедці, що є головними продуктами міста, тому, бо, мовляв, данціґські власті не позволили польським інспекторам переглянути фабрик у яких марґарина вироблялась. Данціґ з черги загрозив, що відкриє торговельну границю з Німеччиною. Це були здогадні причини, а фактично ця „війна" мала глибші політичні причини.

БЕРЛІН. — Німецька преса накинулась на Польщу, зокрема на промову Смиґлого-Ридза і назвала ту промову провокаційною. Колиб Польща хотіла втрутитись у внутрішні справи Данціґу, то Німеччина відразу піде йому на оборону, пишуть німецькі ґазети.

ВАРШАВА. — Хоч у Польщі задоволені, що Данціґ приняв пропозицію переговорювати в справі закінчення митної „війни", то проте загально вважають, що та справа ще на тім не закінчиться і небезпека ще не проминула.

ІТАЛІЙСЬКІ МАНЕВРИ НАГЛО ЗАКІНЧИЛИСЬ.

РИМ. — Італійські маневри на границі Франції чомусь нагло закінчились і команда навіть не вважала за відповідне подати якесь прилюдне виснення на таке нагле припинення. Замітне також те, що при кінці маневрів не було Мусолінія, який звичайно все буває на таких маневрах.

ПАРИЖ. — Французька преса пояснює, що італійські маневри так нагло припинились тому, що італійські генерали наглядно переконалися, що наглим ударом не можна розбити ворожої армії, в тім випадку французької, проти якої маневри відбувались. Ті маневри виявили повне фіяско такої „блискавичної війни". Маршал Бадоліо передбачував це, але його голосу не послухали. Тому теж Бадолія на тих маневрах не було, говорить французька преса.

АМЕРИКАНСЬКА КОМПАНІЯ ДІСТАЄ КОНЦЕСІЮ НАФТИ.

БЕЙРУТ (Сирія). — Американська Стендард Ойл дістала від арабського короля Ібн Савда концесію на цілім королівстві Савді Арабії експльоатувати нафту. Цей випадок має першорядне політичне значіння. Про ту нафту старались Італія, Німеччина і Японія, а навіть платили кілька разів більше. Проте арабський король не згодився на їх пропозиції. А то тому, що, як говорив, згадані держави мали на увазі політичні мотиви, а Америка має на увазі виключно бизнес. Арабія боїться занадто підчинятись під впливи котрихнебудь европейських держав.

БРИТІЙЦІ НАРІКАЮТЬ НА ЯПОНЦІВ.

ШАНҐАЙ. — Свідки ствердили, що японські літаки навмисно бомбардували британські кораблі і два з них навіть затопили. Коли британці про це донесли японцям і запротестували, дістали від японців відповідь: „Нам дуже прикро, але ми про те нічого не знали".

ПРОТИБРИТІЙСЬКА ПРОПАҐАНДА В ЯПОНІЇ.

ТОКІО. — Ще ніколи не було такої гострої протибритійської пропаґанди в Японії, як тепер. А проте є таке переконання, що до війни між Японією й Англією не дійде. До того не допустить сам японський цісар, який справді допускає до протибритійської пропаґанди, щоб змусити в той спосіб Англію до уступок, але збройного конфлікту з Англією таки собі не бажає.

ХОРВАТИ ВЖЕ ДІСТАЛИ ПОВНУ АВТОНОМІЮ.

БІЛГОРОД. — Югославський реґент Павло підписав вже умову між югославським урядом і хорватами, на основі чого хорвати дістануть повну автономію, зо своїм парляментом і внутрішньо-законодатними тілами. Як відомо, провідник хорватів, Мачек, тиждень тому погрожував, що коли югославський уряд не зробить порядку, то хтось інший зробить. А тим „іншим" мала бути Німеччина. Це подіяло, і хорвати мають тепер автономію.

АНГЛІЙСЬКІ ЛІТАКИ НАД ФРАНЦІЄЮ.

ЛОНДОН. — Англія далі переводить летунські маневри, підчас яких посилає сотки бомбовиків понад територією Франції, щоб обзнайомити їх з тою країною, з якою Англія є в союзі і яку зобовязана обороняти. Цей раз літаки летіли вночі.

ЛЬОЯЛЬНІ ТИРОЛЬЦІ МОЖУТЬ ЛИШАТИСЬ УДОМА.

РИМ. — Італійський уряд дав виснення, що всі ті тирольці, які були льояльні до італійського фашистівського режиму і дались із душею втягнути себе до нього, можуть оставатись удома і не мусять мандрувати до Німеччини. Це виснення посередно признає, що інші тирольці не були льояльні, тому мусять покидати свій рідний край.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Щоденне число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число в пятниці (з англійською частю):		Friday's issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади дале ть посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ЗДУРИШ АПТИКАРЯ КОПЕРВАСОМ

У той мент, коли по всій Америці гороїжиться польська пропаґанда, коли орґанізації, запомогові, ґазетярські, церковні й інші збираються до гарячкової оборони польської держави, коли польські ґазети аж кишать від пропаґандних закликів проти українців, у „Ню Йорк Таймсі" появилася кореспонденція відомої в Америці й поза Америкою журналістки Анни О'Гер МекКормик про Польщу, кореспонденція, котра являється мимоходом дуже важним причинком до питання польської пропаґанди.

Стаття писана, видно, зприводу промови польського диктатора, маршала Смігли-Ридза, до польських леґіоністів у Кракові. Зясувавши свою опінію про тон цієї промови та значіння цього тону для міжнародного положення в Европі, кореспондентка переходить до зясування своїм читачам трохи більше про те, що саме представляє собою Польща.

Передовсім, що перше впадає в очі, це виразне підчеркнення Анни МекКормик, що Польща не є демократична держава. Це дуже важне підчеркнення, бо польська пропаґанда все старається представити Польщу як забороло демократії. „Польща це република" каже МекКормик, „але не демократія." Є це диктатура, отже належить до катеґорії Росії, Німеччини, Італії.

Розбивши в цей спосіб брехні польської пропаґанди, що нібито Польща це демократія, МекКормик дає ще немовби ілюстрацію до іншої точки польської пропаґанди, а саме до того, що, мовляв, Польща це природній ворог Німеччини. Звісно, що польська диктатура багато дечого навчила німців, і відомо, що Польща мала довгий час угоду з диктатурою Німеччини, а недавно, як підчеркує МкКормик, Польща помагала Німеччині розбирати Чехословаччину, отже скріпляти Німеччину.

Коли прирівняти Польщу з покійною Чехословаччиною, то Польща, як каже МекКормик, наробила супроти національних меншин іще більше помилок, ніж Чехословаччина. Польща все старалася ломити національні меншини, насильно їх польщити. Найбільше душить вона українців, і в цьому огляді вона має спільні інтереси з большевицькою Росією, що боїться національного руху 30 міліонів українців.

Становище українців під Польщею має велику вагу на випадок війни, а яке всякому читачеві кореспондентки мусить встати питання: чи може Польща рахувати на безоглядну льояльність людей непольської національности, котрих держава насильно денаціоналізує?

Стаття пані МекКормик може бути відповіддю на заклики польського громадянства в Америці повести пропаґанду за Польщу. Панове, лише її поведіть, а ми тільки тому раді, що світ про Польщу більше довідається.

НА ПЕРЕЛОМІ

(Хаос перед народинами нового ладу).

Львів, 23. липня 1939.

Характеристичною прикметою наших часів і то не тільки в нас українців, але і в цілім світі, є розгубленість. Звичайно людина, хоч читає часописи і слідкує дуже пильно за всіма подіями, ніяк не може зрозуміти про що йде. Іде завзята боротьба на всіх ділянках людського життя, міняються карти світу, міняється структура суспільного і господарського ладу, нерви народів і поодиноких людей напружені до перетому і все не знаємо за що йде та боротьба, яка ціль тої великої метушні і який може бути її кінець. Те, що ще кілька місяців тому було найвищою аксіомою, стало сьогодні маловажним і брехнею, ті, що кілька місяців тому були приятелями і союзниками, нині стали найзавзятішими ворогами, недавно безсилі — нині стають сильними, недавно легковажені — віссю всесвітніх подій. Гасло самовизначення народів проголошене минулої осени в Мінхені показується великою брехнею і за віру в це гасло, потверджене чотирма европейськими потугами — Англією, Німеччиною, Францією й Італією заплатили своїм існуванням Чехія, Словаччина і Карпатська Україна. Ті чотири держави, що сиділи при одним столі, створили сьогодні два ворожі між собою бльоки. Польща, що кілька місяців тому була в союзі з Німеччиною і разом з нею ділила Чехословаччину, сьогодні напружує всі сили, щоб боронити своє існування перед напором Німеччини. Совєтський Союз, який донедавна вважали мілітарно безсилим і який західньо - европейська демократія легковажила, яким гітлеризм і фашизм навіть погорджував, стає нині чинником, який диктує про війну і мир і вже від двох місяців увесь світ з запертим віддихом слідкує за кожним політичним ходом Молотова. Кожна держава переводить у себе зброєння, такі, яких людство від початку світу не бачило, людський мозок висилює всю свою енерґію, якби кожну людину і кожний засіб зробити найбільш придатним знаряддям війни, а рівночасно всі вневняють, що прагнуть миру, і що всі свої зусилля спрямовують тільки на те, щоб не допустити до війни. І тому зовсім розгублена слухно питає кожна людина, де правда, яка ціль і який вихід з того на перший погляд безвихідного положення.

Відповідь на це питання нелегка, а всеж мусимо ставити це питання і шукати на нього відповіди, бо тільки правильний підхід до того питання може вказати нам кожночасний шлях.

Це питання з цілою настирливістю мусимо ставити собі ми, українці. Не від нас залежить пустити в рух колесо історії і не в нашій силі його у відповідний мент зупинити. Ми мусимо мати відчуття тих головних напрямних, у яких це колесо обертається і тих історичних конечностей, до яких воно прямує, коли не хочемо допустити до того, щоб це колесо нас змололо. Певно, ніхто з нас не може мати сміливости твердити, що його твердження певні і його гіпотези на майбутнє правильні. Але безсумнівно правильне е те, що над цими справами нам треба застановлятись і шукати відповіди, не томлячи всіх питаннями. Треба зробити спроби проаналізувати теперішні події, хочби деякі засновки і висновки показались хибними, бо краще справити похибки, як взагалі оминати аналізу цих питань.

Світова війна не розвязала ні одного з питань, які довгими роками хвилювали людство, як виборити людині кращу долю на світі.

Розвязати це питання бралось дуже багато людей, почавши від другої половини XVIII-го століття. Повставали великі вільнодумні, ліберальні, демократичні і соціялістичні партії, яких гаслом було поліпшити долю людини. Та всі вони опиралися на одній і тій самій базі матеріялістичній. Вони хотіли тільки справедливішого розподілу тих матеріяльних дібр, але підстава була все одна і та сама. Нарід чи держава були тим сильніші, чим більше могли нагромаджувати в себе матеріяльних засобів, людина могла мати кращу долю, коли одідичила або набула більше матеріяльних засобів. Правда, матеріялістичний світ плекав науку, культуру і мистецтво, але тільки, коли ці культурні надбання служили його матеріялістичним цілям. Все, що йому шкодило, він старався немилосердно нищити. Настала шалена погоня за накопиченням тих матеріяльних дібр, техніка стомилевими кроками перевищала духову культуру, а коли цих дібр не можна здобути в чесній конкуренції, почали народи війну, жертвою якої лягло десятки міліонів людей.

Як жорстокою і глупою була війна, таксамо жорстоким і глупим було її закінчення — версайський мир. Правда, перед кінцем війни хотів ратувати ситуацію Вилсон. Він проголосив мир без анексій і контрибуцій і хотів створити ареопаг — Лігу Націй, де всі народи як рівні з рівними і вільні з вільними малиб обміркувати і вирішувати свою долю. Та ніодна його теза не здійсниться в Версаї, а він сам, напів божевільний в очах світу, закінчив небавком свое життя. Світ матеріялізму й еґоїзму святкував у Версаї свій найвищий тріумф. Посеред воєнної різні в багатьох людей на фронті і за фронтом при кінці війни починає щораз настирливіше виринати питання, за що ллється та кров, за що люди терплять ті муки, чи буде людині краще жити, як одна з ворожих сторін переможе. Почалась реакція. В році 1917 вибухла революція в Росії, а в 1918 валяться найсильніші престоли в центральній Европі Гогенцолернів і Габсбургів, тих, які перші були відповідальні за ту велику різню народів. Революція зупиняється у воріт західньо - европейських народів, бо там іще засильний шал перемоги, завелика надія на великі матеріяльні успіхи. Правда, російська революція показується ще більше жорстокою, ще більше грубою, більше матеріялістичною, як було в Росії до неї, та ще природне явище всіх революцій, всіх спроб будувати життя на нових основах.

Історичним завданням большевизму була не будова, а нищення. Як за французької революції Робеспієр, Дантон і Мара, так за російської Ленін і Сталін нищать до фундаментів зігнилу підставу суспільного ладу, нищать усе шкідливе і корисне, щоб на повних руїнах міг хтось інший розпочати нову, здорову будівлю. Капіталістичний лад ні ще занадто сильний, занадто узброєний від стіп до голови в усі засоби техніки і може легковажно дивитись на перші почини революційного подуву, тимбільше, коли цей подув проявляється назверх у такій дикій формі, як большевизм. А всеж боротьба почалась. Хоч новий суспільний лад, який народжується на основі не матеріяльній, а моральній, не знайшов іще ніякого означеного оформлення, то всеж ідея, що **підставою життя народів і поодиноких людей повинні бути моральні, а не матеріяльні цінності, здобуває собі щораз більше підстав і щораз більше прихильників.**

Нам дуже важко зясувати собі ті зміни, які відбуваються у теперішньому світі, саме тому, що вони проходять на наших очах і тому, що ми їх кожного дня переживаємо, як тяжко нам наприклад пізнати ступінь старіння людини, коли ми постійно з нею живемо, і кожного дня її бачимо. А ті зміни вже дуже великі. На наших очах падають всі давні цінності, пошана до великих дідичних титулів, до високих родів, які цілими століттями майже виключно кермували політикою народів і держав, до великих багачів, від яких залежить матеріяльне положення мілонів людей. Щораз частіше займають високі становища люди, які вийшли з народу, яких походження майже невідоме, які тільки завдяки своїй здібності, праці та енерґії вибились на високі, навіть найвищі місця у свому народі. Коли глянемо на нашу молодь, то побачимо, що вона цілком інакша ніж були ми. Вона, хоч тяжко бореться за щоденний хліб, не привязує такої ваги до матеріяльного забезпечення свого життя, як це було давніше. Як не розумом, то інстинктом вона відчуває, що всі матеріяльні добра, всі платні і посади нині не тривкі, що право до життя має тільки людина, яка своїм хистом та енерґією зможе кожночасно і в усіх обставинах здобути собі прожиток і що тільки моральний авторитет дасть їй змогу зайняти вище місце в єрархії народу.

Хоч від кінця війни минуло двацять років, перетворення старого ладу на новий щойно починається і ніхто не знає, коли і в яких формах воно закінчиться. Певно, буде ще більше кривавих воєн між народами і революцій у них, певно ще неодин меттор як Гітлер, Мусоліні і Сталін потахнуть в огні, революції, як потах великий Наполеон у французькій революції, а всеж нема сумніву, що в тяжких муках родиться нове життя, яке зрівняє народи та одиниці, і дасть змогу людям краще жити на світі. — („Діло").

Д-р Дмитро Левицький.

Е. Онацький.

СКРОМНІСТЬ

II.

Таким чином скромність, як ідеал колишнього виховання, виявляється непридатним і шкідливим для наших часів, бо заздалегідь **роззброює** молодь у тій важкій життєвій боротьбі, що перед нею відкривається. Відкидаючи бундючну зарозумілість, відкидаючи смішне й порожне чванство та хвальбу, мусимо визнати, що зайва скромність, навмисне прикривання своїх **дійсних** заслуг та добрих якостей відбивається неґативно як на самому скромляку, так і на його суспільстві, що позбавляється можливости використати його здібності в повному розмірі, бо їх не знає...

Мусимо звернути увагу також на особливий рід скромности, що межує з лицемірством і що про нього згадує Д. Віконська в своїй дуже цікавій і цінній книзі „За силу й перемогу" (Львів, 1938, ст. 141):

„Часто можна в нас зустрітися з особистою зарозумілістю, скритою за великою зверхньою скромністю і навіть несміливістю. Вистане кількагодинна балачка, або не дуже довге знайомство, щоб зо здивуванням переконатися, що за зверхньою скромністю скривається отверта арогантія, груба нетактовність та безліч ріжних форм — мабуть несвідомого — хамства. Все це оповите своєрідною, зворушливою наївністю".

Ці удавані „скромняки", що на кожному кроці підкреслюватимуть свої власні хиби та висловлюватимуться про себе в найгірших термінах, насправді мають про себе дуже високу думку. Попробуйте тільки повірити їх самообвинуваченням та висловити цю свою віру голосно — гірших ворогів ви собі ніде не знайдете! Вони відразу вам дадуть зрозуміти, що ви належите до того низького типу людей, які не встані „зрозуміти" їх високих і гарних моральних та духових вартостей.

Німецький психолоґ Людвіг Панет пише про подібних типів у своїй книзі „Безкомпасні душі" (перекладаю з італійського перекладу): „Скільки разів в основі почуття нижчости ми знаходимо перебільшену оцінку власної особи та власної діяльности! В таких випадках ми маємо перед собою траґікомічне явище: саме ті особи, що вдають із себе скромних та вартих усякої догани людей, у дійсності дуже далекі від якоїнебудь скромности, мають до людей цілком неоправдані претенсії, ображаються за всяку дрібничку, так, ніби вони вже віддавна осягли той ідеальний власний образ, що в порівнянні з ним почувають себе незрівняно нижчими, і так, ніби саме вже утворення ними отого ідеального їхнього образу заслуге на високу нагороду! Вони дуже нелюбно **спекулюють** на співчутті близьких для задоволення тих своїх вимог, які простою дорогою їм ніколи не вдалося б задовольнити. Саме до цих типів та до їх перебільшених претенсій, прикритих удаваною скромністю, відноситься слова Гете: „Тільки нікчеми скромні, а вартісні люди радо приймають хвалу за свій чин".

Але поряд з цими удаваними скромняками, що скаржаться на „незрозуміння світу", існує ще й інша катеґорія скромних людей, що черпають свою скромність зо своєї орґанічної будови та з болючого досвіду: Одні з них — внаслідок орґанічної кволости — занадто гостро відчувають свою непридатність до життєвої боротьби і всіляко її уникають. Згідно з гумним порівнянням П. Льомброза („Іль проблема деля феліч-іта" 1900, ст. 62), вони „ніби ті залізнодорожні пакунки, що на них звичайно написано: „Обережно. Ломке" і що не вважаючи на цей напис, приходять до місця призначення завжди поломаними. Не тому поломаними, що на них був той напис, але тому, що така вже була їх суть".

Другі, навпаки, перше не відчувають дійсної міри своїх сил і кидаються у вир життєвої боротьби певні своєї перемоги. Але замість здобути перемогу, заломлюються й падають у глибокій зневірі, не вірячи більше у власні сили, вважаючи вибраний ідеал за занадто високий і недосяжний... Про цей тип людей згаданий вище Людвіг Панет так висловлюється:

„Якщо така людина не заломлюється остаточно, вона може осягнути з часом ту певність, що її посідає людина певна себе по натурі, ту певність, що знає свою дійсну вартість, що не переціню є її не доцінює, що не має потреби у визнанні своєї вартости від інших, і приймає його без зарозумілости, як річ натуральну, коли їй те визнання виявляється і спокійно відмовляється від нього, коли їй його відмовляється. Але ця певність, здобута в жорстокій боротьбі, знаходиться з моральної точки погляду на вищому ступні і тисячу разів багатша, бо вона характеристична не для звичайного життя без боротьби і бур, але для життя, що йому ніщо людське не чуже: ані поразки, ані перемоги". („Аніме сенца буссоля", 1937, ст. 88).

Ця спокійна самопевна скромність визначає зокрема досвідченого в життєвій боротьбі провідника, що відданий почуттю обовязку і не шукає почестей, ані не заздрить молодшим силам, що зростають і розвиваються навкруги нього, і при його допомозі вибиваються нагору. Думаючи про велике діло, якому він присвятив своє життя, він тільки радіє зростові нових талантів на службі спільній справі. Про цей рід скромности італійський фільософ Орестано пише в своїх „Думках":

„Існує така великодушність, що виявляється у вибираній постійно, ніби інстинктовно, і непомітно для інших, для себе завдань і становищ більш трудних, більш неприятливих, для інших — більш легких і сприятливих. Скромність, наприклад, може бути саме такою **делікатною формою великодушности**" (ст. 146).

В „раю".

Жінка Леніна звалася Надія (Крупська), жінка Сталіна — також Надія (Аллилуєва). — Після смерти жінки Сталіна громадяни СССР говорили так:

„Ленін помер — надія жила, Сталін живе — надія вмерла."

З БОЇВ ЗА КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ

(3)

Штефанко, уч. 3-го року, літ 19, високого росту, брунет, сухий, родом з Косівської Поляни, запалистий, доброго поводження, слухняний, добрий орґанізатор і націоналіст; дівчата жартовливо звали його „Чеймберлин".

Юда, уч. 4-го р., середнього росту, літ 21, півбрунет, набитий, дуже добрий музикант, походить з Рахова, вихрещений з кальвіна, жартовливий, націоналіст.

Козичар, 4-го р., був активним членом пласту, не відтягався від праці, високого росту, бльондин, сухий, командант Січи в семинарії, кошовий у пласті, неуступний; що сказав, мусіло бути зроблене; гордий у службі, але в товаристві незвичайно симпатичний, походить з Тернова, літ 25, дуже добрий ученик.

Андрейчик, ученик 2-го р., літ 19, низький, сухий, брунет, родом з Дравців, слуханяний, націоналіст.

Лазорик, уч. 3-го р., літ 18, середнього росту, повний, брунет, волосся гарне, кучеряве, родом з Порошкова, жартівливий, дуже любив побавитися, в школі мав усього трьох вірних товаришів, ворога ненавидів, одинак у батьків, добрий ученик.

Салай, уч. 3-го р., літ 22, середнього росту, повний, брунет, бувший монах, жартівливий, родом з Ужгороду, батько шкільний сторож при учит. семинарії в Ужгороді, дуже доброго поводження, працював у „Б" відділі в Севлюші, добрий ученик.

Пекар, уч. 4-го року, літ 20, середнього росту, товстий, бльондин, веселий, родом з Перечина, добрий у товаристві, орґанізатор також добрий.

Чолій, уч. 2-го р., досить високий, гуцул, брунет, ще не викрісаний, веселий, неспокійний, родом з Богдана, добрий ученик, літ 16, музикант знаменитий.

Козак, уч. 2-го р., літ 17, високий, брунет, надзвичайно спокійний, гарного поводження, добрий маляр і музикант, добрий орґанізатор, кошовий писар, родом з Великого Березного.

Всі вони, герої Карпатської України, добрі націоналісти і пробоєвики. Спіть, герої, спіть...

Зізнання учеників севлюської учительської семинарії, Желтвая, та учасників бою під Великою Копанею. — Зібрав Остап Шинкаренко.

Після евакуації з Ужгороду наша семинарія розташувалася в Севлюші. В ній злучилися три вчительські семинарії. А саме, хлопяча гр.-кат. семинарія з Ужгороду, дівоча гр.-кат. семинарія з Ужгороду й державна коедукаційна семинарія з Мукачева. Наука в двох перших семинаріях переводилася переважно в чисто українсько-національнім дусі, а мукачівська семинарія була баштою русофільо - мадярського духа. По злитті цих трьох семинарій в одну Українську Державну Вчительську Семинарію в Севлюші. Великих тяжкостей завдала більшість мукачівців, які не хотіли погодитися з тим фактом, що вони свої дальші студії мусять продовжати в українсько-національнім дусі, не зважаючи на те, що професорська корпорація й учні ставились до них дуже прихильно і завдяки цій прихильності вони орґанізували поза школою в тайні протиукраїнські товариства. Вислідом діяльности їх товариств було те, що провідників відкрито і викинено з заведення.

При семинарії був реорґанізований пласт, якого ціллю було вишколення пластунів у військовому дусі (передвійськовий вишкіл). Після наказу МШНО при середніх школах орґанізація Січи була заборонена, одначе з огляду на те, що Севлюш був гніздом русофільо - мадярського духа, учні семинарії під веденням проф. Голоти рішили на сходинах самоосвітнього гуртка зорґанізувати при семинарії Січ у той спосіб, що учні старші, 18 років, можуть бути членами місцевої орґанізації Січи при семинарії, а учні молодші повинні бути членами пласту. Членів Січи при семинарії було 156. Вони вправлялися під проводом проф. Голоти, якому допомагали військово вишколені учні. Тому, що орґанізація Січи була заложена в останнім часі, спільних вправ було всього три. З наказу головної команди ОНОКС у Хусті семинаристам провірено зорґанізувати при районовій команді ОНОКС у Севлюші відділ „Б". Цей відділ за короткий час свого існування зробив багато користи своїй вітчині. Завдяки цьому відділові головна команда Січи й уряди безпеки були все точно інформовані про всі ворожі наміри.

Вівторок, 14. березня.

Вечором 5:45 гуртуються семинаристи-Січовики перед будовою мадярянської школи й семинарії й слухають проголошення хустського радія. В 6-тій год. прем'єр Волошин голосить скликання сойму на день 15. березня (середа), в 4. години, в цілі проголошення нової самостійної незалежної держави Карпатської України. Після реляції нараз **між семинаристами розлетілась вістка, щоб через ніч бути на поготівлю, бо очікується напад мадярських банд.**

Деякі семинаристи цієї ночи спали одягнені зо зброєю в руках. По півночі розніслися відгомін вистрілів із сторони мадярських кордонів.

Середа, 15. березня.

В ранніх скорих годинах мадярське реґулярне військо заняло село Фанчиково і наступало на село Ардановець у напрямі Севлюша. Чути було сильну стрілянину. Студенти семинарії зібралися по клясах і, зворушено дебатуючи, очікували наказу дирекції школи. В 8. год. директор о. Лар голосить: „Школа розпущена". Передає теж наказ Січової команди, щоб усі Січовики залишились у помешканні школи. Нас було біля 140 і декілька місцевих Січовиків. 90% присутніх Січовиків були не старші 20 років. Що 20 минут слухають Січовики реляції хустського радія, яке подає підбадьорюючі вісті. **Хлопці з національними піснями заохочують себе до витревалої боротьби з ворогами рідної землі.**

(Дальше буде).

З ДНЯ

ДО ДИСКУСІЇ НАД ДЕМОКРАТІЄЮ.

На конференції „морального озброєння" в Дел Монте, Каліфорнія, один із учасників, д-р Бродерсон, сказав про демократію таке: „Правдива демократія залежить не лише від закону й інституцій. Це питання спільної відповідальности. Вона вимагає виховання нового типу чоловіка, отвертого, свобідного, безстрашного, який бере на себе відповідальність, живе в дружбі з іншими, любить свій край і слухає Бога. Ви не можете створити доброї демократії з поганих демократів".

Те означення демократії так припало до вподоби приявним, що вони окремим голосуванням його одноголосно одобрили.

ЧОМУ МИ ПРО ЦЕ ПИШЕМО?

Дехто може скаже, що йому обридли вже статті про демократію. Такі теми іноді набридають. Та всетаки до тих тем треба нераз вертатись, у них вдумуватись і приходити до певних висновків. Бо ми хочемо мати свою власну державу. Хочемо самі регулювати своїм життям, укладати закони, творити суспільний устрій. А як ми це можемо зробити, коли не будемо визнаватись у тих справах? Демократія вимагає, щоб найширший загал у тих справах визнавався.

Факт, що ми мали чимало клопоту в створенні власної держави при попередніх спробах, є найкращим доказом, що над тими справами таки треба добре думати. Бо це справи не легкі.

До того є в нас і такі демагогічні групи та газети, що безкритично повторяють слово „демократія" і думають, що через те вони вже дуже великими демократами стали. Безкритичною писаниною вони тільки баламутять і деморалізують людей.

Слово „демократія" є широке, а навіть змінливе. Провідники культурних народів кожний раз розбирають його наново і дають йому нове, точне означення.

ДЕМОКРАТІЯ — ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ.

Отож демократія це в першу чергу відповідальність. Свободу можна дати лиш таким людям, які вміють нею користуватись. Враз зо свободою люди перебирають відповідальність. Вони нафеб мовчки обіцювали, що нічого не ушкодять, нічого не нарушать, нічого не переступлять.

Демократично вихована людина не є самолюбна. Вона все має на увазі добро інших. Виконуючи щось, вона все думає, щоб не зашкодити іншим.

Крім того демократична людина любить сама проявляти ініціятиву, самостійно думати, щось почнати. Людина, що має склонність підчинятись диктаторському устроєві, не має ініціятиви; вона все чекає, аж їй хтось прикаже згори, що робити. Вона не любить відповідальности за свої вчинки; тому волить, щоб хтось згори приказував і перебирав за сказане відповідальність. Американський журналіст Календер у недільнім числі „Ню Йорку Таймсу" з 30 липня ц. р. пише про німців, як про таких, що волять диктатуру, бо не люблять відповідальности. Те саме, а навіть більше, можна сказати про московський нарід.

ДЕМОКРАТ ВІРИТЬ У БОГА.

Учасники згаданого „морального озброєння" ствердили, що добрий демократ вірить у Бога.

Релігія вчить, що Бог дав чоловікові вільну волю, щоб він користувався нею, вибирав добре, а уникав злого; щоб гартувався в боротьбі з перешкодами й, не звертаючи уваги на удари, щоб не ламав релігійних засад та чеснот. Коли відібрати чоловікові волю і змусити його обертатись по стисло приписаних шляхах, то він не дістане змоги гартуватись духово, проявляти свої добрі, чи лихі сторони.

Замкніть, наприклад, чоловіка в тюрму, то він не зможе нічого доброго ні лихого зробити; не зможе нічого вкрасти, нікого вбити, чи скривдити. Але чи це його заслуга? Це заслуга тюремних ґрат.

БЕЗ ВІРИ В БОГА СВОБОДА НЕ МАЄ ВАРТОСТИ.

Для вияву внутрішніх чеснот потрібно волі, потрібно віри у свободу людського духа. А свобода духа знайде своє оправдання лише тоді, коли ми приймемо віру в друге життя, віру в Бога. Друге життя вимагає від чоловіка морального гарту на цім світі, щоби приготовитись до життя на другім світі.

Без віри у друге життя не має змислу свобода духа. Відкинувши віру в друге життя і віру в Бога, ми прямуватимемо до матеріялістичної свободи, яку проповідують комуністи й соціялісти, а яка заключається в тому, щоб заспокоїти людей матеріяльно. Коли людина з точністю, стосовано до годованої безроги, дістає корм, то „свобода" в матеріялістичнім розумінні є вповні осягнена. Для матеріялістичної свободи не потрібно духових переживань, духових конфліктів, поривів, змагань добра і зла. Всі ці духові конфлікти, хоч є головною основою релігії, в матеріялістичнім світогляді, мають ступнево, підо впливом ситого і точного харчу та заспокоєння матеріяльних потреб, зійти до зера.

Відтявся.

Муж і жінка вернулися з міста. Вона купила собі новий одяг, але не подобався їй.

— Ти ніколи не мав смаку — дорікає вона мужеві. — Все вибирав, що найгірше. . .

— Почавши від тебе — каже муж.

Страти.

— Знаєш, я для неї стратив цілий маєток.

— А я розум.

— Лише тільки?

— Так, кожний з нас стратив те, що мав до страчення.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

СИРАКЮЗ, Н. Й.

Ювилей активного громадянина.

Дня 20 травня відбулося в нашій громаді „срібне весілля", влаштоване несподівано місцевими громадянами і громадянками для п. В. Осухівського і його дружини, з нагоди 25-літнього ювилею їхнього подружого життя. Того вечора зійшлось багато громадян до місцевого У. Н. Дому, щоб від себе і в імені своїх організацій зложити найкращі бажання тому свідомому й активному українському громадянинові, який впродовж довгих літ своєю працею і жертвенністю оживляв українську громаду та вів її до кращого завтра. Тостмайстром був п. І. Пігуляк. На ювилею не забуто і на збірку на народню ціль і зібрано $7.10 на визвольну боротьбу. Зложили по $1: В. Осухівський, о. М. Кузів, І. Гемінський; решта дрібними.

Концерт Тараса Шевченка.

Дня 11 червня ц. р. в салі У. Н. Дому відбувся концерт у честь Тараса Шевченка. Програма концерту була коротка: Виступав хор, гарно одітий в українські строї, під орудою п. Й. Заяця. Вступне слово, виголосив І. Пігуляк, а головний реферат о. Кузів. Дівчина місцевої української школи, Марія Сивак, відіграла на гармонії кілька українських пісень. Сольо на скрипці відіграв наш улюблений скрипак М. Танасишин, акопанювала панна М. Лущак. Кінцеве слово виголосив п. Й. Заяць.

Треба зазначити, що зле сталося, що свято влаштовано з таким припізненням. В літі, коли спека, люди не хочуть іти на концерти. Та всетаки, беручи під увагу, що цього концерту Шевченка це свого роду наше національне свято, люди повинні були прийти, не боячися спеки. Та не було навіть половини салі.

Українсько-американський громадянський клюб.

В нашій громаді існує укрaмер. громадянський клюб, заснований іще в 1924 році бл. п. о. Левицьким. Цей клюб колись був дуже сильний і робив гарну роботу. Колись він мав коло сто членів і неодин громадянин скористав з нього у вибиранні громадянських паперів. Нині чомусь наші громадяни збайдужніли до нього. Та є надія, що тих кільканацять членів що ще залишились біля нього, візьмуться на добре до роботи й оживлять його знов. Бо той клюб міг би далі виконувати дуже добру громадянську роботу і завдяки його впливам міг би неодин наш чоловік дістатись на міську, чи державну посаду.

Закінчення року української школи при парохії.

Дня 25 червня ц. р. в церковній салі, що служить заразом за школу, відбувся іспит української дітвори місцевої української школи. В програму входили кілька українських пісень і кілька комічних виставів, виконаних нашою молоддю.

Школу провадять сестри служебниці від осени 1938. р. Завдяки їхній великій посвяті дітвора впродовж року багато скористала та навчилась багато дечого про українські справи. Діти дуже добре говорили на програмі по українськи, а родичі їх раділи з цього.

До парохіяльної школи вчаще поверх 150 дітей. Крім того до тих, що розкинені далі від осередка, доїздить дяковчитель Й. Заяць три рази на тиждень.

Сестри дали дітям за добру науку ріжні дарунки. А о. Кузів виголосив промову про значіння рідної школи для кожного народу. Далі сестри вручили дітям їхні свідоцтва, а організація кат. дочок вручила сестрам на памятку відповідний дарунок.

Гавриїл Туркевич.

ГЕМТРЕМК, МІШ.

Свято Золотого Хреста.

Дня 9 липня ц. р. місцевий Український Золотий Хрест, відділ 34-тий, влаштував у Бродвей Парку пікнік, щоби придбати фонди для українських політичних вязнів. Того дня погода була чудова. Аж хотілось вихати десь поза місто. Беручи під увагу ще й ціль того пікніку, можна було сподіватися, що прийдуть на нього всі; головно ті, що пишуть статті й інших закликають до єдности і до громадської роботи. Та вони чомусь не прийшли...

Проте свято-пікнік випало дуже гарно. Люди громадно прийшли й закінчилось усе матеріяльним успіхом.

Членицї вдячні 4-му відділові ОДВУ з Гемтремк за їх щиру поміч і співпрацю, щоб цей день випав якнайкраще. Вдячні також власникові згаданого парку, пану Скулі, що від себе на ту ціль жертвував $25. Також дякуємо чисельній публиці, що прибула на той день. Успіх цього підприємства буде заохотою для дальшої праці нашої організації, в напрямку помочі українським політичним вязням. Будемо працювати без огляду на перешкоди й ворожнечі.

Магдалина Старжинська,
секр. 34 від. УЗХ ОДВУ.

НЮ ГЕЙВЕН І УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ДЕНЬ

Місто Ню Гейвен ще одно з великих міст в стейті Конетикот, розложене над заливом Лонг Айленд, пишається гарними краєвидами. Одним з перших імен цього міста, яке видвигнуло його до нинішніх розмірів і величі, це славне і могутнє імя університету Єйл. Велика скількість будинків поперерізувана багатьома вулицями на зовні не виявляє цего, що один дух правди і науки лучить їх у нерозривну цілість. Багато фабрик свідчать про розвиток промислу. На хідниках розлогі дерева дають прохожим багато тіни і цим хоронять людей від надмірно сильних ударів сонця. З поміж дерев і будинків пнуться високоверхі церкви.

І українці тішаться тут малою церквою св. Михаїла, яка їх горне під свої крила святістю і силою Христа-Спасителя і авторітетом наслідника св. Петра Папи Римського. Всч. о. парох Волинець дішиться повагою своїх громадян. За ініціятивою всч. о. пароха і при співучасти всіх укр. кат. парохій в стейті Конн. відбудеться великий УКРАЇНСЬКИЙ КАТОЛИЦЬКИЙ ДЕНЬ в Ню Гейвен дня 13. серпня 1939, в парку Меннер Кор Ферайн при Оренджулиці. Комітет зложений з впрп. о. декана Ротка, пароха Ансонії о. Волинця, і о. Баландюка, пароха Гартфорду, дбає, щоби Укр. Кат. День відбувся в найкращому порядку. Рано в год. 11. Архієрейська Служба Божа. Хори Ансонії, Гартфорду, Ню Гейвен, Ґлестонбері і Стемфорду співатимуть зединеним акордом під батутою п. Р. Гвоздевича на Службі Божій, а відтак співатимуть кожний хор осібно вязанки укр. народніх пісень. Відтак п. Біна буде виступати зо своїми танцюристами.

Цілий ряд несподіванок чекає на любих гостей. Саме місто манить своїм славним іменем та гарними краєвидами, а найбільше Укр. Кат. День, який запрошує всіх до себе в гості.

о. В. А.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ШІКАҐО, ІЛЛ.

На Рідну Школу.

Комітет допомоги Рідній Школі в Радехові влаштував пікнік, з якого чистий дохід приніс сто долярів. А в гром. Шевчуків, на їх 25-літнім ювилею подружого життя зібрано $15. Разом $115, які вислано на призначене місце.

КОМІТЕТ:
М. Шевчук, З. Шкаба, А. Древніцька.

ГОДСОН, Н. Й.

На Карпатську Україну.

Гром. Ілько Лисогір переслав через Обєднання на Карпатську Україну $8.

КОТСВИЛ, ПА.

З ювилею на народню ціль.

Дня 4 червня ц. р. відбувся врочисто 25-літній ювилей подружого життя громадян П. і З. Заплітних. Того дня відбулось на цю інтенцію богослуження в місцевій укр. прав. церкві, по якім ювиляти запросили всіх приявних до себе на обід, на фарму. Гостей було досить, бо ювиляти є добре відомі і патріотичні місцеві українські громадяни.

На фармі гості зазнали дуже гарної гостини. В холодку серед дерев і зелені позаставлювані були гарні столи зо стравами. І в найкращім готелі не можна би було влаштувати краще. Тостмайстром був гром. Андрій Ґрицький. Він покликав приявних до молитви і до відспівання „многих літ" ювилятам. Опісля наступали бажання інших осіб. Назагал гості забавлялися дуже гарно, говорили про ріжні суспільні українські справи, застановлялись над тим, коли то вже і нам засвітить сонце у наше віконце та коли й ми матимемо свою державу.

Далі гром. Поперечний забрав слово і сказав, що приявні мають усього подостатком, чого тільки душа забажає. А ось на українських землях наші брати і сестри не мають того всього, а часто не мають своїх ран чим завинути; тих ран, що вони їх зазнали в боротьбі за рідний край. Сказавши таких кілька гарячих слів, він попросив приявних, щоб з тої нагоди перевели збірку на українських інвалідів. Гості на те радо згодились, а пані Ґрицька та Богата перейшлися за збіркою і зібрали $22.25. Особливо раділи з цієї збірки самі ювиляти, які тішилися, що отсе з їхнього свята прийде маленька поміч і українським інвалідам. Зложили: В. Камничний $2.75; по $1.25: А. Ґрицький, І. Марусин; по $1: Розалія Заплітна, П. Заплітний, Ф. Богатий, С. Поперечний, І. Навроцький, Ю. Урбан, о. Врублевський, І. Судор, М. Кобилянський, М. Кухарський, Д. Бортник, С. Економі; В. Поперечна 75 ц.; по 50 ц.: К. Кобилянська, Я. Кравчук, М. Воловник, М. Заплітний, В. Ґумен, Д. Коваль, Н. Кобилянська; по 25 ц.: Гавчук, В. Ґудз, Федема. Разом $22.25, які вислано через Обєднання на призначену ціль.

С. Поперечний.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На ранених Січовиків.

Запомогове товариство „Скалат" переслало через Обєднання $10 на ранених Січовиків Карпатської України.

Микола Марків.

БОСТОН, МАСС.

На народні цілі.

Принагідно відвідали мене гості з Потокет, Р. Ай., гром. Лука і Марія Скрабонія та зложили жертву $2 для ранених Січових Стрільців, що боролися з ворогами за волю Карпатської України. Другу жертву зложила гром. Олена Федорович для сиріт Січових Стрільців Карпатської України в сумі $10. Ці жертви вносилаю до Обєднання, а жертводавцям складаю щиру подяку. Слава Україні!

о. Вол. Каськів.

ТРИЦЯТЬ ЧОТИРИ РОДИ СМІХУ.

Американський психольоґ проф. д-р Тарней написав книжечку п. з. „Сміх і характер", у якій подає, що вдачу кожної людини можна докладно визначити по способі й інтонації її сміху.

Проф. Тарней відріжнює аж 34 роди сміху, а крім того три ступні фонетичної інтензивности сміху. Якщо вірити професорові, тільки люди, що сміються голосно, у звуковій формі „га, га, га", заслугують на довіря, бо це люди, що мають щиру вдачу і чесну. Перестерігає натомісць професор перед людьми, що сміються зо звуковим відтінком „ге, ге, ге", вважаючи їх за людей підступних і безоглядних. Щодо осіб, що сміються „гі, гі, гі", професор вважає їх за людей плитких, легкодушних і позбавлених глибшої інтеліґенції.

ЛЕТНИЧИЙ ЮВИЛЕЙ.

З нагоди 30-ліття закупна армією перших літаків по великих містах відбулися демонстрації літаків. У Ню Йорку при цій нагоді понад місто перелетіли великі бомбери армії.

З ФРОНТУ ПОЛЬСЬКИХ ГРЕКО-КАТОЛИКІВ

Ту саму ролю і такі самі завдання, які „Союз ходачкової шляхти" у своїй ревіндикаційній акції взяв на себе на українському селі, на відтинку греко-католицького церковного життя хоче виконувати „Союз поляків греко-католиків". І тими самими методами; тільки не зовсім іще ясно, хто грає, чи має охоту грати на терені „Союзу поляків греко-католиків" ролю ксьондза Мйодонського з „Союзу ходачкових шляхтичів".

Про „Союз поляків греко-католиків" як про протиукраїнську організацію ще недавньої дати, в ширших громадянських колах не багато відомо. Тут і там проникне щось про цей „Союз" до польської преси. Перед кількома днями читали ми напр. у „Слові Народовім" про відчит одного з лідерів „польських греко-католиків" проф. Куриловича; на тому відчиті зявився був гарячо оплескуваний провідник ендеків проф. Ґломбінський. Між гістьми були на цьому відчиті — як ми це вже повідомляли — такі „греко-католики", як якась неназвана ближче „пані з Зємі Хелміньскей" та співробітники львівської польської преси. З інших органів польської преси (див. напр. „Дзєннік Польскі" з 9. червня) довідуємося, що „Союз поляків греко-католиків" перемінив свій пресовий орґан „Поляк Ґреко-Католік" з місячника на двотижневик, доручивши його ведення редакційному комітетові з п. І. Турянським на чолі. Наклад „Поляка Ґреко-Католіка" після реорґанізації має аж 5,000 примірників, але „Дзєннікові Польскому" ще й цього замало; він домагається побільшення накладу до 15,000 пирмірників; мовляв, з огляду на „потреби терену". Ці „потреби терену" — на думку „Дзєнніка Польского" — виходять з того, що „о. гр.-кат. митрополит, оо. василіяни й українські церковні часописи друкують цілі стоси молитовників, церковних книжок і т. д., що зображують релігійні справи односторонньо й тенденційно, під кутом українських інтересів".

З уваги на це „Союз поляків греко-католиків" робить заходи, щоб греко-католицькі справи були зображені всесторонньо під кутом польських інтересів. „Редакційний комітет „Поляка Ґреко-Католіка" взявся — як інформує „Дзєннік Польскі" з 9. VI. — до опрацювання першого церковного молитовника. Друк молитовника, польських церковних книжок та історії руху поляків греко-католиків залежатиме від впливів та жертв на ті цілі. „Безсумнівно—твердить „Дзєннік Польскі" — вся польська суспільність поспішить з жертвами". В цій винятковій добі, коли над кордонами Польщі стоять сотки тисяч вояків у повній воєнній поготові, польська суспільність не має, виходить з того, більшої журби, як „Ірмолой" польською мовою...

З багатогранної — як це пише „Дзєннік Польскі" — діяльности управи „Союзу поляків греко-католиків" треба згадати як дорібок заснування першої бурси для польської дітвори греко-католицького обряду.

Одначе основне завдання, яке „Дзєннік Польскі" імпутує „Союзові поляків греко-католиків" це боротьба з „мовними новинами" у греко-католицькій церкві. З цього приводу „Дзєннік Польскі" робить таку глибокоумну замітку: „Нам видається, що католицька церква та її греко-католицький відлам може перемагати на просторах, що зустрічаються з православям тільки вірністю для мовних уладжень, що їх століття випробовували та які століття перетревали. Східня Галичина (в оригіналі: Малопольска Всходня) окружена з трьох сторін православям Волині, Росії, Румунії та Закарпатської Руси. Гр.-кат. церква в Закарпатській Руси при тихому патронаті некатолицької Чехословаччини впровадила новину „української мови" і в короткому часі втратила сотки тисяч вірних на користь православя".

Коли люди, що засідають в управі „Союзу поляків греко-католиків", визнаються на церковних справах східнього обряду таксамо, як редактори „Дзєнніка Польского", то можна тільки здвигнути плечима. Редактор „Дзєнніка Польского" не знає, чи вдає, що не знає того, що на Закарпатті залишилась без змін мовою Церкви церковно-словянська мова, та що православя в Закарпатській Русі поширилось і закріпилось не за влади Ч. С. Р., але ще в довоєнному часі, за мадярської влади (див. славний процес у Мармароському Сиготі), отже тоді, коли до свідомого українства під мадярською кормигою признавались тільки нечисленні одиниці. Не знає він також, що румуни тепер у церковному богослуженні вживають переважно румунської мови; він удає, що не знає, що у православній церкві на Холмщині, Поліссі й Волині замісць церковно-словянської мови втискається жива польська мова, що у живій церкві в Росії ввели давно як „новину" живу російську мову та що „мовні уладження, що їх століттями випробовували і які перетревали" падуть під напором живого життя без уваги на те, чи це подобається кільком священикам москвофілам та їх протекторам з „Союзу поляків греко-католиків", чи ні.

Дотеперішня діяльність „Союзу поляків греко-католиків", що пішла цілковито в сліди „Союзу ходачкових шляхтичів", „ефектовна" більше політично, як релігійно. Але й на це його заснували. — („Діло").

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДІТРОЙТ, МІШ. Збори Тов. Запорозька Січ, від. 75., відбудуться в неділю, 13. серпня, в 1. годині пополудні, в У. Н. Домі при Мартин і Мішіган ул. Проситься членів конечно прийти на ці збори тому, що є дуже важні справи до полагодження, як справа пікніку всіх Союзових відділів з Дітройт і Гамтрамк і інші справи. Проситься членів, котрі довгують до каси відділової, щоби старалися поплатити, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. Проситься тих батьків, що мають жінки й діти, а ще не є членами У. Н. Союзу, щоби постарались вписати на тих зборах. — В. Тарас, секр.

НОРТГЕМПТОН, ПА. Місячні збори Тов. Укр. Січових Стрільців, від. 44., відбудуться в неділю, 13. серпня, в українській правосл. гали, в годині 1:30 пополудні. Проситься всіх членів прибути на збори і заплатити свої місячні вкладки. Особливо ті члени, котрі довгують, мусять платити що місяця свої вкладки, інакше можуть бути суспендовані; коли тепер літньою порою більше роблять, повинні сплачувати свої задовжені довги, бо зима зближається, то знов не будуть мати чим платити, а Товариство не може все закладати часом і кільканацять місяців. Хто ще не стоїть в українській організації, прошу прийти на збори й вписати себе або діти. — В. Шишка, предс.; А. Бодник, кас.; Лука Демчук, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. Місячні збори Бр. св. Юрія, від. 379., відбудуться у вівторок, 15. серпня, в годині 7:30 ввечір, в церковній гали св. О. Николая при Оклей і Райс ул. Проситься членів прийти на зі збори, бо є важні справи до полагодження. Також проситься довгуючих членів прийти та вирівняти свої залеглости, бо в противнім разі можуть бути суспендовані. — Томас Подола, предс.; Василь Пилипів, кас.; Андрій Боднарчук, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Збори Тов. Сокіл, від. 336., відбудуться в неділю, 13. серпня, в годині 4. пополудні. Проситься всіх членів прибути і вирівняти свої вкладки. Приведіть своїх знайомих, щоб записати до Тов. Сокіл, а отримаєте нагороду від У. Н. Союзу. — Тимко Кальмук.

IRONDEQUOIT, N. Y. Збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 289., відбудуться в пятницю, 11. серпня, 7:30 ввечір, в т. Троня. Проситься членів прибути на ті збори на означений час, бо маємо важні справи до полагодження. Неявившийся член на збори заплатить 50 ц. кари, а урядник 1 дол. — Н. Головка, секр.

БРІДЖПОРТ, КОНН. Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 59., відбудуться в суботу, 12. серпня, в годині 7:30 ввечір, в гали під церквою. Проситься членів і члениць явитися на збори начас назначений. Є багато нових справ до вирішення на цих зборах. Всі члениці повинні явитись, бо маємо запрошення з Гартфорду, Конн., на День Української Жінки; це є справа дуже важна, тому всі члени і члениці повинні явитись на зборах і порадитись, в який спосіб будемо брати участь у тім Дні. Пригадується довжиним членам, щоби сповнили свій довг до Товариства. Ще раз подається до відома, що Товариство дає кредит членам тільки один місяць і хто занедбає і не сповнить довгу до 25. серпня, буде суспендований. — М. Галькевич, пр.; М. Шиманський, кас.; І. Глива, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Збори 204. відділу відбудуться в суботу, 12. серпня, в год. 8:15 ввечір, в галі укр. прав. громади, 334 Іст 14. вулиця. — М. Близнак, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Згода, від. 294., відбудуться в суботу, 12. серпня, в гали де звичайно, в год. 8. ввечір. Проситься членів конечно прийти на збори, бо маємо важну справу до вирішення. — Іван Король, предс.; С. Музика, кас.; Я. Салій, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. Збори Тов. „Мир", від. 324., відбудуться в суботу, 12. серпня, в домі Укр. Громади на 23. і Бравн, в 8. год. ввечір. Декотрі члени люблять довгувати Товариству по кілька місяців, а вразі нещастя домагаються свого начас. Декотрі на збори не приходять майже ніколи, так, що як такий член захорує, то інші питають, як він виглядає, бо його ніколи не бачили. Проситься такі навички залишити, а робити так, як на добрих членів пристало. — О. Горохівський, пр.; Й. Матлюк, кас.; М. Туркот, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Місячні збори Бр. св. Володимира, від. 130., відбудуться в суботу, 12. серпня, в годині 8. ввечір, в галі під ч. 30 Іст 7. вул. Обовязком кожного члена є явитись на означений час. Довгуючим членам пригадуємо, щоби вирівняли свої залеглости. — Антін Карпович, рек. секр.

СКРЕНТОН, ПА. Місячні збори відділу 280. відбудуться в неділю, 13. серпня, в годині 2. пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лакавана Ев. Присутність усіх членів на зборах є конечна, бо є важні справи до рішення. Рівнож повідомляється підприємчий комітет, щоби був присутній, бо має рішитися справу підприємства. Таксамо повідомляється, що члени, котрі не заплатять до 25 ц. м., будуть суспендовані, бо з каси нема чим закладати. — А. Гловач, предс.; М. Яґієло, кас.; Р. Рубльовський, секр.

ЙОНҐСТАВН, О. Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230., відбудуться 13. серпня, в годині 2. пополудні, в гали 525 W. Rayen Ave. Є важні справи до полагодження. Напоминається тих членів, котрі довгують до братської каси, щоби вирівняли свій довг. Просимо членів і члениць прибути на той мітинґ, бо маємо вибрати комітет для того свята, котре має відбутися дня 3. вересня. Просимо всіх, як один! — Уряд Братства від. 230.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Місячний мітинґ Бр. св. Арх. Михаїла, від. 209., змінено: відтепер будуть відбуватися в другу неділю місяця, у час той самий: година 2. пополудні. Проситься членів і члениць памятати про означений час, щоби старалися приносити свої місячні вкладки точно кожного місяця. Наступний місячний мітинґ відбудеться 13. серпня, час як зазначено. — Йосиф Гінда, секр.

Напевно вистарчить.

Кухарка:—Прошу пані, та риба замала, не вистарчить для всіх.

Пані: Вистарчить, не бійтеся. Замала, але також несвіжа!

Чого боїться жид?

До 20 літ жид боїться пса, від 20 до 24 роки боїться асентерунку, а від 24 року до кінця життя жид боїться криміналу, бо веде такі нечисті інтереси, що кожної хвилі можуть його посадити до „Іванової хати".

РУКИ ГРАЧІВ.

Рей Шалк, давній грач у „Шікаґо Кабз", порівнює свої руки з теперішнім грачем Ліом Ґебі Гартнетом. На другій світлині показується, що зробили 1,726 ігор з рукою Шалка. Він каже, що його рука була скалічена нині вже забороненими кидами.

ТАРЗАН І СЛОНОЛЮДИ

(49)

„Вбийте його, зробіть, що хочете, тільки заберіть його від мене!" — кричав безхарактерний король, вказуючи пальцем на Тарзана. „Але ваша величносте, цей чоловік урятував вам життя, а ви обіцяли за це нагороду, не кару", заговорив один із шляхтичів, що був у поближжі короля.

Король збентежився і відповів: „Ну, то заберіть його і всадіть до тюрми. Я опісля передумаю справу". Сторожі прискочили і повели Тарзана до тюрми. Згаданий шляхтич підійшов до Тарзана і заговорив: „Чому ти не просив волі? В цю хвилину король не смів би тобі її відмовити". „Від ворога не прошу нічого", відповів Тарзан.

Тарзан знайшовся знов у тюрмі. Та не проминуло кілька хвилин, як двері відкрились і ввійшов сторож з харчем. Поставивши харч на лаві, він зупинився, з подивом поглянув на Тарзана та й заговорив: „Я бачив, як ти вбив льва. Ніхто на світі не був би такого хороброго вчинку!"

Але Тарзана не зворушував цей комплімент. По хвилині мовчанки до нього приступив сторож і пошепки заговорив: „Ти маєш серед нас багато приятелів. Але ми в меншості і сила в руках ворогів. Вони старатимуться тебе вбити. Як саме, я не знаю. Та коли хто увійде сюди, то повертайся спиною до стіни і борись".